

Tot zover de OD en nu, tot slot, 'Natura'.

'Natura' was een organisatie die o.m. met medewerking van enkele ambtenaren van het rijksbureau voor de voedselvoorziening in oorlogstijd clandestien bij fabrikanten en groothandelaren, soms ook bij de detailhandel, goederen inzamelde waar de onderduikers, de gezinnen van onderduikers en de illegale groepen, gegeven de heersende schaarste, behoefte aan hadden: levensmiddelen, rookartikelen, kleding, schoeisel, schrijfbehoeften, fietsbanden, enz. enz. De organisatie was (na een aanloop in Leiden en in het Gooi) begin '44 opgericht door het Nationaal Comité van Verzet, het Nationaal Steunfonds (dit fourneerde de gelden) en de LO. Er zijn van of omtrent haar, wat de zomer van '44 betreft, nauwelijks stukken bewaard gebleven. Wij veronderstellen dat zij naar verhouding niet veel te verdelen had – een aanwijzing in die richting verschaft het volgende, uit juli '44 daterende bericht in 'Mededelingen no. 3 van de Top van de LO': 'Behalve de hoeveelheid kleding die voor gedupeerde personen beschikbaar is' (bedoeld worden vermoedelijk: gezinnen waaruit de kostwinner was verdwenen) 'heeft het Natura-apparaat een beperkte hoeveelheid voor medewerkers' (van de LO dus) 'gereserveerd . . . Er zijn beschikbaar: dekens, hemden, onderbroeken, overhemden, tricot onderkleding, katoenen hemden, dameskousen, sokken, zolen en hakken, costuums, overalls, damespantalons. Per provincie is beschikbaar 10 à 15 stuks' – hetgeen betekende één op elke honderd LO-medewerkers iets extra's kon krijgen.

★

Juist doordat het een overzicht is, geeft ons panorama van de illegaliteit², opgebouwd uit gegevens die na de bevrijding pas in de loop der jaren beschikbaar kwamen, in zoverre een onvolledig beeld dat er niet in uitkomt dat in die tijd zelf niemand dat overzicht bezat. Wie lid was van een illegale organisatie, kende slechts de mensen met wie hij rechtstreeks

¹ LO/LKP, 1 A. ² Wij hebben slechts de grootste groepen vermeld; uiteraard waren er ook vele groepen en groepjes van louter regionale of plaatselijke betekenis.